

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА «ЕКОНОМІКА»

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ,
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»,
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «ЕКОНОМІКА»,
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Київ НТУ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА «ЕКОНОМІКА»

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ,
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»,
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «ЕКОНОМІКА»,
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Затверджено
на засіданні Науково-методичної ради
Національного транспортного університету
Протокол № 43 від 08 червня 2023 р.
Перший проректор НТУ, професор Олександр ГРИЦУК

Київ НТУ 2023

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи магістра для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 051 «Економіка», освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка» / Укладачі: Л. С. Козак, Н. М. Бондар, А. П. Гречан, О. В. Федорук, В. В. Бойко. Київ: Національний транспортний університет, 2023. 48 с.

Укладачі: **Людмила Козак**, кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри «Економіка» Національного транспортного університету;
Наталія Бондар, доктор економічних наук, професор, професор кафедри «Економіка» Національного транспортного університету;
Алла Гречан, доктор економічних наук, професор, професор кафедри «Економіка» Національного транспортного університету;
Олеся Федорук, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри «Економіка» Національного транспортного університету;
Вікторія Бойко, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри «Економіка» Національного транспортного університету.

Відповідальна за випуск: **Людмила Козак**, кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри «Економіка» Національного транспортного університету.

Рецензент: **Олена Ложачевська**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри «Менеджмент» Національного транспортного університету.

© Людмила Козак, 2023 рік
© Наталія Бондар, 2023 рік
© Алла Гречан, 2023 рік
© Олеся Федорук, 2023 рік
© Вікторія Бойко, 2023 рік
© НТУ, 2023 рік

ЗМІСТ

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	8
2.1 Послідовність виконання кваліфікаційної роботи магістра	8
2.2 ВИБІР ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	9
2.3 ЗБІР ТА ОБРОБКА МАТЕРІАЛУ ДЛЯ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	10
3 СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА ...	11
4 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	16
4.1 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	16
4.2 ПРАВИЛА ПОДАННЯ ІЛЮСТРАЦІЙ В КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ МАГІСТРА.....	18
4.3 ОСОБЛИВОСТІ ПОДАННЯ ТАБЛИЦЬ В КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ МАГІСТРА ...	19
4.4 ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ПОДАННЯ ФОРМУЛ, ПРИМІТОК, ВІНОСОК, ЦИТУВАННЯ ТА ПОСИЛАННЯ НА ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА В КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ МАГІСТРА.....	21
4.5 ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ДОДАТКІВ У КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ МАГІСТРА	23
4.6 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	24
5 РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	26
5.1 ОФОРМЛЕННЯ ВІДГУКУ НАУКОВОГО КЕРІВНИКА ТА ПОДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА НА РЕЦЕНЗУВАННЯ.....	26
5.2 ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	27
6 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА...28	
7 ТИПОВІ ПОМИЛКИ ПРИ НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	29
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	30
ДОДАТКИ.....	33

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Об'єктивна необхідність підвищення ефективності економіки України вимагає максимально повного використання переваг світогосподарських зв'язків та міжнародного поділу праці, що особливо актуально в даний час, коли взаємозв'язок і взаємозалежність національних економік надають всезростаючий вплив на розвиток кожної країни. Виникаючі в окремих країнах фінансові та валютні кризи, економічні спади і стагнації, зазвичай, набувають глобального характеру. Стає усе більш очевидним, що жодна з країн не може успішно вирішувати економічні проблеми, не координуючи власну економічну політику з політикою, що проводиться іншими країнами. Інтеграція економіки України у світове господарство зумовила зростаючий попит на висококваліфікованих аналітиків, експертів, економістів, консультантів, радників, керівних, наукових та педагогічних кадрів у сфері міжнародної економіки.

Атестація здобувачів другого (магістерського) ступеня вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра.

Атестація осіб, які здобувають ступінь магістра, здійснюється *екзаменаційною комісією*, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до положення про екзаменаційну комісію, затвердженого вченою радою закладу вищої освіти.

Кваліфікаційна робота магістра має передбачати розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної складної задачі або проблеми в економічній сфері, що потребує досліджень та/або інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

У кваліфікаційній роботі магістра не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та списування.

Кваліфікаційна робота магістра має бути оприлюднена на офіційному сайті або в репозиторії закладу вищої освіти. Оприлюднення кваліфікаційних робіт, що містять інформацію з обмеженим доступом, здійснюється у відповідності до вимог чинного законодавства.

Кваліфікаційна робота магістра є самостійним кваліфікаційним навчально-науковим дослідженням здобувача вищої освіти, яке виконується на завершальному етапі навчання в університеті для отримання освітнього ступеня «магістр».

Процес написання кваліфікаційної роботи магістра зі спеціальності 051 «Економіка» (освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка») спрямований на формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК2. Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

СК11. Здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

Спеціальні компетентності, визначені закладом вищої освіти (ЗСК):

ЗСК12. Здатність здійснювати бенчмаркінг міжнародного бізнес-середовища з метою успішної реалізації конкурентних стратегій, оцінювати ефективність регулювання міжнародної економічної діяльності підприємств дорожньо-транспортного комплексу.

ЗСК13. Здатність забезпечувати ефективне управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств дорожньо-транспортного комплексу з урахуванням особливостей національного і міжнародного бізнес-середовища.

ЗСК14. Здатність проводити комплексні дослідження й моніторинг світових і регіональних ринків товарів та послуг, стану зовнішньоекономічної діяльності підприємств дорожньо-транспортного комплексу в контексті дотримання національних економічних інтересів.

Результати навчання (РН):

PH1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

PH2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

PH3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

PH4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

PH5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

PH6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та вміння управляти персоналом і працювати в команді.

PH7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

PH8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

PH9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

PH10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

PH11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

PH12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

PH13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

PH14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

PH15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

Результати навчання, визначені закладом вищої освіти (ЗPH):

ZPH16. Здійснювати стратегічне планування міжнародної економічної діяльності підприємств дорожньо-транспортного комплексу, їх організаційно-ресурсного забезпечення, обґрунтовувати вибір ефективних управлінських рішень та бізнес-стратегій розвитку міжнародної економічної діяльності на мікро-, мезо- та макрорівнях управління.

ЗРН17. Здійснювати контроль і аналіз експортно-імпортової діяльності, міжнародних фінансово-розрахункових операцій, ефективності міжнародної економічної діяльності підприємств дорожньо-транспортного комплексу в контексті визначених гео економічних пріоритетів.

ЗРН18. Обґрунтовувати способи інтернаціоналізації бізнесу, застосовувати сучасні методи оцінки й аналізу зростання конкурентоспроможності підприємств дорожньо-транспортного комплексу, розробляти стратегії виходу на зарубіжні ринки в умовах загострення міжнародної конкуренції та посилення інтеграційних зв'язків.

Підготовка кваліфікаційної роботи магістра має на меті:

– систематизацію, закріплення та розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності, застосування цих знань при розв'язанні конкретних завдань;

– розвиток навичок самостійної роботи, оволодіння методикою дослідження при розв'язуванні проблем і питань, що порушуються у кваліфікаційній роботі магістра;

– з'ясування підготовленості здобувачів вищої освіти до самостійної роботи в сучасних умовах.

Виконання кваліфікаційної роботи магістра передбачає вирішення наступних завдань:

– поглиблення, систематизацію та закріплення отриманих під час навчання теоретичних знань здобувача вищої освіти;

– виявлення здатності здобувача вищої освіти обрати і проаналізувати наукову або практичну проблему, зробити теоретичні висновки й узагальнення на основі сучасних методологічних засад фахового напрямку, застосувати знання при вирішенні конкретних наукових та виробничих (фахових) завдань, обґрунтувати практичні рекомендації;

– напрацювання і поглиблення навичок самостійної роботи з літературними джерелами, методичними та інструктивними матеріалами, а також оволодіння методикою досліджень;

– вивчення та осмислення досвіду професійної діяльності за сучасних умов;

– визначення рівня професійної компетентності випускника як його здатності до самостійної практичної роботи, творчого вирішення фахових завдань.

Кваліфікаційна робота магістра є завершеною та самостійною розробкою студента, яка носить науково-практичний характер і виступає останнім етапом підготовки фахівця в галузі міжнародної економіки. Виконується індивідуально після засвоєння передбачених планом для відповідного освітнього ступеня навчальних дисциплін. Кваліфікаційна робота магістра спрямована на закріплення здобутих знань з дисциплін відповідного освітнього ступеня, адаптацію теоретичних моделей і практичного досвіду для вирішення конкретних завдань в галузі міжнародної економіки.

Кваліфікаційна робота магістра має науково-практичну орієнтацію і головним завданням є виконання наукового аналізу економічної проблеми, пов'язаної з предметом дослідження, та розробка рекомендацій щодо покращення результатів його функціонування. Важливим критерієм оцінки є наявність елементів наукової новизни.

Кваліфікаційна робота магістра повинна відповідати наступним вимогам:

- ✓ характеризуватися внутрішньою цілісністю, логічністю та аргументованістю викладеного матеріалу;
- ✓ відображати процес та результати самостійного наукового дослідження;
- ✓ містити комплексний аналіз досліджуваної проблеми, розробку теоретичних засад та практичних рекомендацій з підвищення ефективності зовнішньоекономічних зв'язків країни;
- ✓ базуватися на спеціальних методах економічних досліджень, таких як методи збору та узагальнення інформації, аналізу, прогнозування, моделювання тощо;
- ✓ містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення міжнародної економічної діяльності;
- ✓ мати належне оформлення та всі необхідні супровідні документи;
- ✓ бути повністю завершеною і поданою на кафедру в термін, який відповідає графіку навчального процесу спеціальності.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

2.1 ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Алгоритм виконання кваліфікаційної роботи магістра включає наступні етапи:

1. Вибір теми роботи (з науковим керівником) та затвердження її на засіданні кафедри.
2. Розробка плану роботи та видача завдання науковим керівником.
3. Опрацювання нормативно-правових документів, літературних джерел, систематизація фактичних даних з підприємства.
4. Виконання кваліфікаційної роботи магістра за розділами.
5. Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи магістра.
6. Підготовка доповіді та ілюстративного матеріалу для захисту кваліфікаційної роботи магістра.
7. Попередній захист кваліфікаційної роботи магістра на кафедрі та отримання дозволу на захист роботи в екзаменаційній комісії.
8. Завершення оформлення роботи та її брошурування.
9. Одержання відгуку наукового керівника.
10. Одержання рецензії на кваліфікаційну роботу магістра.
11. Оформлення допуску до захисту кваліфікаційної роботи магістра завідувачем кафедри.
12. Захист кваліфікаційної роботи магістра.

2.2 ВИБІР ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Керівники кваліфікаційних робіт магістрів (зі складу викладачів кафедри економіки) мають орієнтувати студентів на дослідження актуальних проблем сучасної економічної науки та практики, заохочувати ініціативу і вияв власних наукових інтересів студента. При виборі теми дослідження студентам доцільно керуватися різними мотивами, зокрема уподобаннями і науковими інтересами; наявністю теоретичної бази; обізнаністю з проблемою та її актуальністю; своїм майбутнім фахом; можливістю отримання при впровадженні ефективних соціально-економічних результатів. Вибрана тема погоджується з науковим керівником. Подальше її коригування можливе лише з дозволу наукового керівника при достатньому обґрунтуванні цих змін студентом.

Теми кваліфікаційних робіт магістрів, що пропонуються для виконання, розробляються кафедрою «Економіка», щорічно коригуються та уточнюються з урахуванням змін, що відбуваються в економічній науці та практиці (додаток А). Студент може запропонувати свою тему кваліфікаційної роботи магістра, яка має бути узгоджена з науковим керівником. Теми повинні відповідати спеціальності 051 «Економіка» (освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»).

Студенти, ознайомившись із запропонованими напрямками досліджень, формулюють тему кваліфікаційної роботи магістра та звертаються із заявою на кафедру «Економіка» про її затвердження. Завідувач кафедри відповідно до поданих заяв розподіляє теми і виконавців за науковими керівниками, враховуючи прохання студентів про призначення їм керівника, наукові інтереси професорсько-викладацького складу кафедри та обсяг навчальних годин, виділених для керівництва кваліфікаційними роботами магістрів.

Потім виконавці кваліфікаційних робіт магістрів з науковими керівниками уточнюють кінцевий варіант назви теми роботи та її обґрунтування, а також розроблений план. Після схвалення тема і план роботи разом з обґрунтуванням подаються для затвердження на засідання кафедри. Після цього теми кваліфікаційних робіт магістрів та їх наукові керівники затверджуються наказом ректора університету.

Обов'язковою передумовою якісного виконання дослідження є робота за календарним планом. Розробка календарного плану виконання кваліфікаційної роботи магістра здійснюється студентом за участі наукового керівника. Після затвердження теми керівник видає студенту завдання за встановленою формою. Кожен виконавець зобов'язаний чітко дотримуватися визначених завданням термінів здачі закінченої роботи.

2.3 ЗБІР ТА ОБРОБКА МАТЕРІАЛУ ДЛЯ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Вивчення літератури краще розпочати з робіт, опублікованих у поточному році, та поступово переходити до праць, надрукованих у попередні роки. Така послідовність звільняє від дублювання та полегшує вивчення питань теми з урахуванням вимог сучасності. Також у процесі роботи над літературою необхідно робити виписки (конспекти), що містять найважливіші визначення, аргументи, факти та статистичні дані, які дають можливість робити певні висновки з проблем, що вивчаються. Зібраний матеріал необхідно згрупувати і, якщо можливо, скласти таблиці. Крім таблиць пропонується використовувати графіки, діаграми та схеми, що дозволять більш наочно ілюструвати процеси і закономірності, які розглядаються у кваліфікаційній роботі магістра.

У процесі вивчення теми кваліфікаційної роботи магістра рекомендується залучати так звані першоджерела – фундаментальні праці знаменитих економістів, які вплинули на формування сучасних теоретичних концепцій з міжнародної економіки. Вивчаючи літературу, не намагайтеся тільки запозичити матеріал. Паралельно обдумайте знайдену інформацію. Цей процес має тривати протягом усієї роботи над обраною темою, тоді власні думки, які виникли під час ознайомлення із чужими працями, стануть основою для отримання нового наукового знання.

При підборі й опрацюванні наукової літератури слід враховувати:

- ❖ список використаних джерел повинен містити не менше 50 найменувань;
- ❖ допустиме використання інтернет-джерел, проте їх точну інтернет-адресу слід відображати у списку використаних джерел, інтернет-джерела не повинні складати більшої частини опрацьованої літератури (за винятком електронної версії періодичних видань);
- ❖ варто зосередити увагу на роботі з фаховими виданнями, тематичними підручниками, посібниками, уникати використання газетних статей публіцистичного характеру;
- ❖ обов'язковим є використання нових актуальних праць, датованих останніми 2–3 роками на час написання кваліфікаційної роботи магістра;
- ❖ використання іншомовних джерел підвищує інформативну й аналітичну цінність кваліфікаційної роботи магістра.

3 СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Структура кваліфікаційної роботи магістра визначається завданнями і проблематикою дослідження. Кваліфікаційна робота магістра повинна містити:

- ✓ титульний аркуш;
- ✓ завдання на кваліфікаційну роботу магістра;
- ✓ анотацію (українською та англійською мовами);
- ✓ перелік умовних позначень (у разі потреби);
- ✓ зміст;
- ✓ вступ;
- ✓ основну частину;
- ✓ висновки;
- ✓ список використаних джерел;
- ✓ додатки.

Титульний аркуш вважається першою сторінкою кваліфікаційної роботи магістра. Зразок оформлення титульного аркуша наведено у *додатку Б*.

Завдання на виконання кваліфікаційної роботи магістра оформляється, як правило, на стандартному бланку, виконаному на двох сторінках аркуша, і розміщується після титульного аркуша (*додатки В, Г*).

Для ознайомлення зі змістом та результатами кваліфікаційної роботи магістра подається державною та англійською мовами *анотація* – узагальнений короткий виклад її основного змісту відповідно до встановленого зразка. В анотації кваліфікаційної роботи магістра мають бути стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та наявності практичного значення.

В анотації також вказуються:

- прізвище та ініціали здобувача освітнього ступеня магістра;
- назва кваліфікаційної роботи магістра;
- спеціальність (шифр і назва), освітньо-професійна програма;
- найменування закладу вищої освіти, у якому здійснювалася підготовка;
- місто, рік.

Анотація може подаватися також третьою мовою, пов'язаною з предметом дослідження.

Анотація до кваліфікаційної роботи магістра подається українською та англійською мовою обсягом 2100–2300 друкованих знаків (*додаток Д*).

Наприкінці анотації наводяться ключові слова відповідною мовою. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту кваліфікаційної роботи магістра, відображати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи. Кількість ключових слів становить від п'яти до десяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок через кому.

Перелік умовних позначень (у разі потреби). Якщо у кваліфікаційній роботі магістра вжито специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік може бути поданий окремим списком, який розміщують перед змістом. Перелік друкують двома колонками, в яких зліва за

абеткою наводять скорочення, а справа – їх детальне розшифрування. Якщо в кваліфікаційній роботі магістра окремі умовні позначення повторюються менше трьох разів, то їх до такого переліку не включають, але розшифровують у тексті (в дужках) при першому згадуванні.

Зміст містить найменування й номери початкових сторінок усіх складових частин кваліфікаційної роботи магістра: вступу, розділів та підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Зразок оформлення *змісту кваліфікаційної роботи магістра* наведено у додатку Е.

Вступ має розкривати сутність і стан вивчення наукової проблеми та її значущість, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Оформлення вступу здійснюється після закінчення написання всіх розділів, висновків та пропозицій. Обсяг вступу не повинен перевищувати 2–3 сторінки. У вступі подають загальну характеристику кваліфікаційної роботи магістра у рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми. Рекомендується така послідовність викладення цієї частини вступу: формулювання сутності проблемної ситуації, її значущість для національної та міжнародної економіки; значення розв'язання поставленої в дослідженні проблеми для подальшого розвитку відповідної галузі науки чи виробництва; економічна, соціальна, наукова, технічна та екологічна значущість досліджень для міжнародної економіки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами (за наявності). Коротко вказують зв'язок вибраного напряму дослідження з науково-дослідною роботою кафедри економіки, а також з галузевими планами та програмами.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи магістра – це той результат, на досягнення якого спрямоване наукове дослідження. Мета дослідження має бути пов'язана із темою кваліфікаційної роботи магістра. При формулюванні мети не рекомендується вживати слова «вивчення...», «дослідження...», «аналіз...», «оцінка...», оскільки вони вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету дослідження. Мета кваліфікаційної роботи магістра реалізується через конкретні *завдання*, які не повинні формулюватись як глобальні, а мають деталізувати мету дослідження. Завдання можуть бути як теоретично-пошукові, так і прикладні. Формулювати завдання дослідження рекомендується у формі переліку конкретних засобів досягнення мети: «проаналізувати», «узагальнити», «визначити», «встановити», «обґрунтувати», «розробити» тощо. Опис розв'язання цих завдань повинен скласти зміст розділів кваліфікаційної роботи магістра. Вирішення поставлених завдань стисло подається у висновках до відповідних розділів, а досягнення мети – у загальних висновках роботи.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт дослідження – це процес або явище у сфері міжнародної економіки, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне та часткове. В об'єкті дослідження виділяється та його частина, що становить предмет дослідження,

на який спрямовується основна увага студента. Предмет дослідження визначає тему кваліфікаційної роботи магістра.

Методи дослідження. Вирішення поставлених у кваліфікаційній роботі магістра завдань необхідно здійснювати з використанням таких методів:

- ❖ загальнонаукові методи: аналогія, системний аналіз, формалізація;
- ❖ методи логічної абстракції: аналіз і синтез, індукція та дедукція;
- ❖ економіко-математичні методи: факторний, системно-структурного аналізу;
- ❖ методи економіко-статистичного аналізу: табличний, графічний, групування, класифікації;
- ❖ маркетингові методи: SWOT, матричний, спостереження, опитування;
- ❖ методи експертної діагностики: ранжування, порівняння, оцінювання;
- ❖ методи моделювання тощо.

Інформаційна база дослідження. Вказують теоретичну й методологічну базу дослідження: закони України, постанови Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, інші нормативні документи, теоретичні висновки й узагальнення вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, що містяться в монографіях, спеціальній та періодичній літературі.

Наукова новизна одержаних результатів. Обов'язковим елементом вступу кваліфікаційної роботи магістра є наукова новизна отриманих результатів. Найважливіші результати кваліфікаційної роботи магістра, які характеризують її новизну, розкривають особистий внесок автора в дослідження, подаються у формі переліку. Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко й однозначно. При формулюванні наукової новизни рекомендується використовувати такі вирази: «вперше досліджено...», «створено концепцію...», «визначено...», «вперше здійснено...», «розроблено...», «обґрунтовано...», «удосконалено...», «встановлено...», «зроблено оцінку...», «сформульовано...», «здійснено прогноз...», «створено...», «проранжовано...», «перевірено...» тощо.

Практичне значення одержаних результатів. Практична значущість може полягати у публікації основних результатів дослідження в наукових статтях; використанні наукових розробок на підприємствах чи установах, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність; використанні результатів дослідження для підготовки методичних документів, у навчальному процесі тощо.

Апробація результатів (за наявності). Вказується на яких наукових конференціях оприлюднені результати досліджень, викладені у роботі.

Наприклад, для кваліфікаційної роботи магістра на тему «Стратегія економічного розвитку Франції в умовах глобальної нестійкості»:

Метою роботи є вдосконалення теоретичного дискурсу глобалізаційної модернізації національних економічних стратегій, форм і механізму реалізації стратегії економічного розвитку Франції, а також розроблення ключових напрямів її адаптації до умов глобальної нестійкості.

Виходячи з мети дослідження, у роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- дослідити глобалізаційну парадигму національних стратегій економічного розвитку;

- розкрити природу і фактори глобальної нестійкості, а також характер її впливу на національні стратегії економічного розвитку;
- визначити об'єктивну потребу модернізації національних економічних стратегій в умовах глобальної нестійкості;
- комплексно охарактеризувати механізм диверсифікації зовнішньоторговельної діяльності Франції у глобальному конкурентному середовищі;
- виявити особливості сучасної міжнародної інвестиційної політики Франції та інструментарій її реалізації;
- дати системну оцінку науково-технічному компоненту національної економічної стратегії Франції у сучасних умовах;
- ідентифікувати інтеграційні і глобалізаційні імперативи фінансового курсу Франції;
- обґрунтувати стратегічні пріоритети реформування міграційної політики Франції та з'ясувати роль держави у реалізації євроцентристської інтеграційної стратегії.

Об'єктом дослідження є процеси і закономірності стратегічного розвитку національних економік.

Предметом дослідження є передумови, чинники й механізм реалізації Францією національної стратегії економічного розвитку в умовах глобальної нестійкості.

Методи дослідження. Для досягнення мети і розв'язання завдань кваліфікаційної роботи магістра були використані наступні методи наукового дослідження процесів стратегічного розвитку економіки Франції в умовах глобальної нестійкості: діалектичний метод, історико-логічний метод, системно-структурний аналіз економічних процесів та явищ, аналіз і синтез, метод кількісного та якісного порівнянь, експертних оцінок.

Інформаційною базою дослідження є монографічні дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів; матеріали та аналітичні звіти міжнародних організацій і дослідницьких агенцій (ЮНКТАД, СОТ, Групи Світового банку, МВФ, ОЕСР, Бернського союзу, АТ Kearney, McKinsey Global Institute, Thomson Reuters та ін.); статистичні дані Національної дослідницької агенції Франції, Служби зайнятості Франції, Агентства з міжнародних інвестицій Франції; а також результати наукових досліджень Бюро статистики праці та Національної наукової фундації США, Європейської комісії та багато інших.

Наукова новизна одержаних результатів кваліфікаційної роботи магістра полягає в обґрунтуванні характеру впливу глобальної нестійкості на модернізацію національних стратегій економічного розвитку; розкритті форм і механізмів реалізації Францією глобалізаційної стратегії економічного розвитку; а також визначенні ключових напрямів її адаптації до сучасних умов.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що основні теоретичні положення, висновки і рекомендації, сформульовані автором у роботі, можуть бути використані в якості методологічної бази для розробки ефективних механізмів реалізації національної економічної стратегії України та її інтеграції у європейський економічний простір.

Основна частина кваліфікаційної роботи магістра складається з розділів та підрозділів. Кожний розділ починається з нової сторінки. Наприкінці кожного розділу подається висновок із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів.

Основну частину роботи рекомендується поділити на *три розділи: теоретичний, аналітичний та рекомендаційний*. У межах кожного розділу, як правило, виділяють від двох до п'яти підрозділів, що мають відображати логічну послідовність дослідження й розроблення власних пропозицій.

У *першому (теоретичному) розділі* необхідно викласти сутність досліджуваної проблеми, розглянути еволюцію підходів до її вирішення, рівень розроблення на сучасному етапі. Крім цього, слід зробити аналіз та

узагальнення концепцій і наукових підходів, які існують у фаховій літературі, визначити дискусійні аспекти й невирішені питання. Також необхідно розкрити структурно-функціональний склад об'єкта дослідження, фактори, що впливають на його розвиток, та визначити особливості його формування. Перший розділ є основою для розроблення прикладних аспектів обраної теми.

Рекомендований обсяг першого розділу – 25–30 сторінок.

У другому (аналітичному) розділі підрозділи необхідно подати таким чином, щоб у них було відображено детальний аналіз стану предмета дослідження через динаміку його найважливіших показників (за 3–5 останніх років) і проблеми його подальшого розвитку. Цей розділ повинен бути максимально насиченим фактологічною релевантною інформацією (таблиці, графіки, діаграми, схеми). Наведені у другому розділі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, блок-схеми, алгоритми, розрахункові моделі, які визначають сутність економічних процесів, мають супроводжуватись відповідними поясненнями і, найголовніше, створювати об'єктивну базу для виявлення невикористаних резервів у діяльності предмета дослідження.

Рекомендований обсяг другого розділу становить 25–30 сторінок.

Питанням усунення виявлених у предметі дослідження недоліків присвячується третій розділ роботи. У третьому (рекомендаційному) розділі підрозділи необхідно подати таким чином, щоб у них було представлено перспективи розвитку предмета дослідження, шляхи та заходи їх досягнення. У третьому розділі кваліфікаційної роботи магістра необхідно розкрити зміст заходів, що пропонуються й спрямовані на вирішення розглянутих питань, які становлять предмет дослідження. Рекомендації й пропозиції повинні мати наукове обґрунтування й виходити з результатів аналізу, отриманих в процесі виконання роботи. Пропозиції, що спрямовані на вдосконалення діяльності предмета дослідження, є результатом розв'язання сформульованих в другому розділі проблем. Кожна пропозиція має бути подана у вигляді обґрунтованих конкретних розрахунків чи моделей з визначенням кінцевого критерію – економічного ефекту.

Рекомендований обсяг третього розділу – 20–25 сторінок.

У висновках необхідно послідовно, тезисно викласти узагальнені результати проведеного теоретичного та аналітико-рекомендаційного дослідження, обґрунтувати їх достовірність, практичну цінність і зазначити, наскільки повно вирішено завдання та чи досягнуто мети кваліфікаційної роботи магістра. Рекомендований обсяг цієї частини роботи – 2–3 сторінки.

Список використаних джерел повинен містити всі інформаційні джерела, які були опрацьовані у процесі написання роботи (не менше 50 найменувань).

Додатки – це великі таблиці, діаграми, схеми та інші ілюстративні матеріали, які займають обсяг більше однієї сторінки, важко розмістити в основному тексті роботи, проміжні розрахунки, копії облікової звітності підприємства, цифрові дані допоміжного характеру. На всі додатки мають бути зроблені посилання в основному тексті роботи.

4 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

4.1 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Кваліфікаційна робота магістра оформляється відповідно до державних стандартів України ДСТУ 3008:2015 Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення; ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання; ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила; ДСТУ 7093:2009 Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами.

Кваліфікаційну роботу магістра друкують за допомогою комп'ютерного принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) з використанням шрифтів текстового редактора Word розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом. Можна також подати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3.

Текст друкують, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 25 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким з однаковою щільністю тексту, рядок – чорного кольору середньої жирності.

Абзацний відступ має бути однаковий упродовж усього тексту кваліфікаційної роботи магістра й дорівнювати п'яти знакам.

Відстань між заголовком і подальшим або попереднім текстом має бути не менше ніж два міжрядкових інтервали. Відстань між основами рядків заголовка, а також між двома заголовками приймають такою, як у тексті роботи.

Друкарські помилки, описки та графічні неточності, виявлені в процесі написання кваліфікаційної роботи магістра, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою та нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту. Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи магістра поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи магістра «зміст», «вступ», «розділ», «висновки», «список використаних джерел», «додатки» друкують великими літерами симетрично до тексту. *Заголовки підрозділів* – маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. *Заголовки пунктів* друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розбивку в підбір до тексту. В кінці таким чином надрукованого заголовка ставиться крапка. Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи магістра починають з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№». Першою сторінкою кваліфікаційної роботи магістра є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок, не проставляючи на ньому номер. Наступні сторінки нумерують у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини кваліфікаційної роботи магістра, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини кваліфікаційної роботи магістра, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: «1 ВСТУП» або «Розділ 4 ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу крапку не ставлять, наприклад, «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера крапку не ставлять, наприклад, «1.3.2» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Ілюстрації й таблиці слід подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках кваліфікаційної роботи магістра, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад, «Рисунок 1.2» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в кваліфікаційній роботі магістра подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад, «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). У разі поділу таблиці на частини дозволено її головку чи боковик замінити відповідно номерами колонок або рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами в першій частині таблиці. Слово «Таблиця 1.2» подають лише один раз над першою частиною таблиці. Над іншими частинами таблиці з абзацного відступу друкують «Продовження таблиці 1.2» без повторення її назви.

Формули в кваліфікаційній роботі магістра (якщо їх більше однієї) нумерують в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери

пишуть біля правого берега аркуша в одному рядку з відповідною формулою в круглих дужках, наприклад, «(2.1)» (перша формула другого розділу).

Наукові тексти відзначаються великою кількістю *перерахувань* (*переліків*), які складаються як із закінчених, так і незакінчених фраз. Незакінчені фрази пишуться з маленьких літер і позначаються арабськими цифрами або маленькими літерами з напівкруглою дужкою, що закривається. Є два варіанти оформлення таких фраз. Перший варіант: перерахування складаються з окремих слів (або невеликих фраз без розділових знаків всередині), які пишуть у підбір з іншим текстом і відокремлюють один від одного комою. Другий варіант: перерахування складаються з розгорнутих фраз з власними розділовими знаками. Тоді частини перерахування найчастіше пишуться з нового рядка і відокремлюються один від іншого крапкою з комою. Коли частини перерахування складаються із закінчених фраз, вони пишуться з абзацних відступів, починаються з великих літер і відокремлюються один від одного крапкою.

У разі розвиненої та складної ієрархії переліків дозволено користуватися можливостями текстових редакторів автоматичного створення нумерації переліків (наприклад, цифра – літера – тире).

Кваліфікаційну роботу магістра необхідно ретельно вчитати. Всі помилки й описки потрібно виправити.

4.2 ПРАВИЛА ПОДАННЯ ІЛЮСТРАЦІЙ В КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ МАГІСТРА

У кваліфікаційній роботі магістра кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними – підрисунковими підписами. Підпис під ілюстрацією має такі основні елементи: найменування графічного сюжету, що позначається словом «Рисунок»; порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами; тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст зі стислою характеристикою зображеного.

Осі координат графіка викреслюють суцільними лініями. На кінцях координатних осей стрілок не ставлять. На координатних осях вказують умовні позначення та розмірності відкладених величин у прийнятих скороченнях. На графіку слід писати лише умовні літерні позначення, запроваджені в тексті. Багатослівні підписи замінюють цифрами, а розшифровку наводять у підрисунковому підпису. Якщо крива, зображена на графіку, займає невеликий простір, то для економії місця числові поділки на осях координат можна починати не з нуля, а обмежувати тими значеннями, в межах яких розглядається дана функціональна залежність.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу у круглих дужках «(рис. 2.1)», звороту типу «...як це видно з рис. 2.1» чи «... як це показано на рис. 2.1».

Приклад оформлення ілюстрації

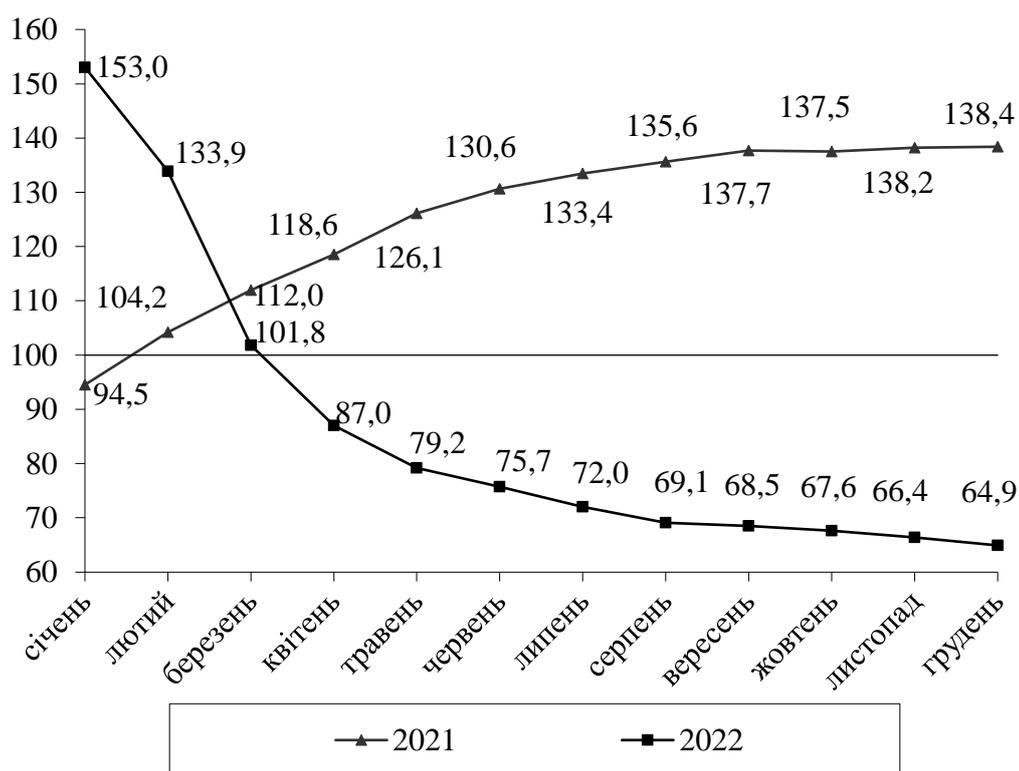

Рисунок 2.1 – Темпи зростання (зниження) експорту товарів в Україні (у % до відповідного періоду попереднього року, наростаючим підсумком)

4.3 ОСОБЛИВОСТІ ПОДАННЯ ТАБЛИЦЬ В КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ МАГІСТРА

Цифровий матеріал, коли є потреба у зіставленні певних показників, як правило, оформлюють у таблиці. Зазвичай таблиця складається з таких елементів: порядкового номера і тематичного заголовка, боковика, заголовків вертикальних граф (голівки), горизонтальних рядків і вертикальних граф (основної частини, тобто прографки). Назву таблиці друкують з великої літери та розміщують над таблицею з абзацного відступу.

Заголовок кожної графи в головці таблиці має бути якомога коротким. Слід уникати повторів тематичного заголовка в заголовках граф, одиниці виміру зазначати у тематичному заголовку, виносити до узагальнюючих заголовків слова, що повторюються. Боковик, як і головка, вимагає лаконічності. Повторювані слова тут також виносять в об'єднувальні рубрики; загальні для всіх заголовків боковика слова розміщують у заголовку над ним.

У прографці повторювані елементи, які стосуються всієї таблиці, виносять в тематичний заголовок або в заголовок графи; однорідні числові дані розміщують так, щоб їх класи збігалися; неоднорідні – посередині графи; лапки використовують тільки замість однакових слів, які стоять одне під одним. Заголовки граф пишуть з великої літери, підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення із заголовком, та з великої, якщо вони є самостійними.

Приклад оформлення таблиці

Таблиця 2.1 – Товарна структура зовнішньої торгівлі України у 2022 році

Назва товарів згідно з УКТ ЗЕД	Експорт			Імпорт		
	тис. дол. США	у % до 2021	у % до загального обсягу	тис. дол. США	у % до 2021	у % до загального обсягу
Усього	44148774,6	64,9	100,0	55273492,5	75,9	100,0
у тому числі						
Продукти тваринного походження	1472435,5	109,5	3,3	1174848,8	73,7	2,1
Продукти рослинного походження	13478480,9	86,7	30,5	1926622,1	90,4	3,5
Жири та олії	5949360,7	84,5	13,5	293881,0	66,2	0,5
Готові харчові продукти	2496966,0	65,9	5,7	2554735,0	71,4	4,6
Мінеральні продукти	4323469,3	51,4	9,8	13112098,6	87,6	23,7
Продукція хімічної промисловості	1287184,2	45,7	2,9	6302747,3	64,7	11,4
Полімерні матеріали	470206,4	42,6	1,1	3247150,3	67,4	5,9
Шкури	104482,9	63,1	0,2	240494,2	80,1	0,4
Деревина	1885422,0	94,0	4,3	197576,6	44,7	0,4
Маса з деревини	277514,1	52,0	0,6	760245,1	68,3	1,4
Текстильні матеріали	671545,0	77,6	1,5	2482989,1	93,3	4,5
Взуття, головні убори	175073,2	92,2	0,4	570744,7	99,0	1,0
Вироби з каменю, гіпсу	300657,0	52,9	0,7	659019,0	69,8	1,2
Дорогоцінне каміння	40989,1	31,9	0,1	70187,8	32,0	0,1
Недорогоцінні метали	6004098,5	37,5	13,6	2590689,1	59,2	4,7
Машини, обладнання	3735990,3	71,0	8,5	9181622,5	64,6	16,6
Засоби транспорту	359418,2	53,1	0,8	5629841,0	74,3	10,2
Прилади та апарати	121538,2	71,1	0,3	1172074,3	77,1	2,1
Різні промислові товари	972465,3	77,8	2,2	713212,8	53,1	1,3
Твори мистецтва	1113,3	41,7	0,0	478,3	7,3	0,0

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. У цьому випадку назву розміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини та розміщувати одну над одною в межах тієї самої сторінки. Якщо рядки чи графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку для кожної частини таблиці повторюють її головку, в другому – боковик. Якщо головка громіздка, її можна не повторювати. У такому разі пронумерують графи і перенесуть їхню нумерацію на наступну сторінку.

Якщо текст в графі таблиці вживається кілька разів і складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо із двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те саме», а далі лапками. Ставити лапки замість повторюваних цифр, марок, знаків, математичних символів не слід. Коли цифрові або інші дані в якомусь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

4.4 ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ПОДАННЯ ФОРМУЛ, ПРИМІТОК, ВИНОСОК, ЦИТУВАННЯ ТА ПОСИЛАННЯ НА ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА В КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ МАГІСТРА

При застосуванні формул потрібно дотримуватися певних техніко-орфографічних правил. Довгі й громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку. Невеликі та нескладні формули, що не мають самостійного значення, розміщують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в послідовності, у якій вони дані у формулі. Значення кожного символу та числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки, наприклад:

$$S_j = \frac{\sum_{i=1}^n |h_{ij} - h_i|}{2}, \quad (2.1)$$

де S_j – індекс диверсифікації експорту країни j ;

h_{ij} – частка i -го товару в загальному експорті країни j ;

h_i – частка i -го товару в загальному світовому експорті.

Рівняння та формули треба відділяти від тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули залишають не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його переносять в наступний після знаків рівності, плюс, мінус, множення або ділення.

Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в наступному тексті. Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого берега сторінки без крапок від формули до її номера. Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний нижче формули. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо формула міститься в рамці, то номер такої формули записують зовні рамки з правого боку навпроти основного рядка формули. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули. Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою (парантезом), ставиться справа від вістря парантеза.

Формула входить до речення як його рівноправний елемент, тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації: а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) цього вимагає побудова тексту, що передує формулі. Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна за одною та не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

Примітки подають у роботі, якщо є потреба пояснень до тексту, таблиць, рисунків. Примітки подають безпосередньо за текстом, під рисунком (перед його назвою), під основною частиною таблиці (у її межах). Одну примітку не нумерують. Слово «Примітка» друкують кеглем 12 через один міжрядковий інтервал з абзацного відступу з великої літери з крапкою в кінці. У тому самому рядку через проміжок з великої літери друкують текст примітки тим самим шрифтом. Якщо приміток дві та більше, їх подають після тексту, якого вони стосуються, нумерують арабськими цифрами.

Пояснення до окремих даних, наведених у тексті або таблиці, можна оформлювати як *виноски*. Виноски позначають над рядком арабськими цифрами з круглою дужкою, наприклад, ¹⁾. Виноски нумерують у межах кожної сторінки. Дозволено виноску позначати зірочкою (*). Дозволено на одній сторінці тексту застосовувати не більше ніж чотири виноски. Знак виноски проставляють безпосередньо після слова, числа, символу або речення, до якого дають пояснення. Цей самий знак ставлять і перед пояснювальним текстом. Пояснювальний текст виноски пишуть з абзацного відступу: у тексті роботи – у кінці сторінки, на якій зазначено виноску; у таблиці – під основною частиною таблиці, але в її межах. Виноску відокремлюють від основного тексту роботи чи таблиці тонкою горизонтальною лінією завдовжки від 30 мм до 40 мм з лівого берега. Текст виноски друкують кеглем 12 через один міжрядковий інтервал.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу друкованого твору слід наводити *цитати*. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, так як найменше його скорочення може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається та закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;
- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати;
- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
- при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора та коректним щодо оцінювання його результатів і робити відповідні посилання на джерело;

- цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім: надмірне цитування створює враження компілятивності праці, а недостатнє – знижує наукову цінність викладеного матеріалу;
- якщо необхідно виявити ставлення автора до окремих слів або думок із цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак запитання.

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання у кваліфікаційній роботі магістра. *Посилання в тексті на джерела* роблять згідно з їхнім переліком у квадратних дужках, наприклад, «... у працях [1–7]...». Допускається наводити посилання на джерела у виносках, при цьому його оформлення має відповідати бібліографічному опису за переліком посилань із зазначенням номера.

Наприклад, цитата в тексті: «Транспорт – наріжний камінь європейської інтеграції та життєво важлива сфера для забезпечення трьох із чотирьох свобод спільного ринку, встановлених Римським договором: вільного переміщення людей, послуг і товарів. Транспортна політика – один з перших напрямів спільних політик сьогоdnішнього ЄС. Ефективна та стабільна транспортна система – ключовий чинник конкурентоспроможності Європи. Якісні транспортні послуги й інфраструктура – передумова економічного зростання в усіх регіонах ЄС та підтримки внутрішнього ринку, а також сприяння економічній і соціальній згуртованості» [35, с. 283].

Відповідний опис у переліку посилань:

35. Європейський Союз: навч. посіб. / [А.О. Бояр, Н.П. Карпчук, Н.І. Романюк та ін.]. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 600 с.

4.5 ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ДОДАТКІВ У КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ МАГІСТРА

Список використаних джерел містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Джерела можна розміщувати в списку одним з таких способів: у порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис списку використаних джерел у кваліфікаційній роботі магістра може оформлятися здобувачем освітнього ступеня за його вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або одним зі стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій.

Рекомендований перелік стилів оформлення списку наукових публікацій:

- ✓ MLA (Modern Language Association) style.
- ✓ APA (American Psychological Association) style.
- ✓ Chicago/Turabian style.
- ✓ Harvard style.
- ✓ ACS (American Chemical Society) style.
- ✓ AIP (American Institute of Physics) style.
- ✓ IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) style.
- ✓ Vancouver style.
- ✓ OSCOLA.
- ✓ APS (American Physics Society) style.
- ✓ Springer MathPhys Style.

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи магістра на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожен з додатків починають з нової сторінки. Їм дають заголовки, надруковані вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, додаток А, додаток Б і т. д. Один додаток позначається як додаток А.

Текст кожного додатка за потреби може бути поділений на розділи й підрозділи, пронумеровані у межах кожного додатка: перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – підрозділ 3.1 додатка В.

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують в межах кожного додатка, наприклад, «Рисунок Д.1.2 – Назва рисунка» – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А.

4.6 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

В процесі підготовки кваліфікаційної роботи магістра до захисту важливе значення треба приділити доповіді та ілюстративному матеріалу у вигляді рисунків, схем, таблиць, які відображають результати досліджень, основні висновки й пропозиції, що містяться в кваліфікаційній роботі магістра. Метою ілюстративного матеріалу є демонстрація основних положень доповіді. Не можна використовувати як ілюстративний матеріал рисунки, схеми, таблиці, які відсутні у самій роботі.

Кількість аркушів ілюстративного матеріалу для кваліфікаційних робіт магістрів рекомендується у межах 10–12. Кожен аркуш повинен мати заголовки таблиць, рисунків, які наведені на ньому. Приклад оформлення титульного аркуша ілюстративного матеріалу до кваліфікаційної роботи магістра представлено в *додатку Ж*.

Ілюстративний матеріал виконується у вигляді *мультимедійної презентації*, створеної у програмі *Microsoft Office PowerPoint*. Ілюстративний матеріал також друкують за допомогою комп'ютерного принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм). Мультимедійну презентацію необхідно не пізніше ніж за один день до захисту передати на електронному носію інформації секретарю ЕК.

У *додатку З* міститься приклад оформлення аркуша ілюстративного матеріалу до кваліфікаційної роботи магістра.

Сторінки роздавального матеріалу необхідно заповнювати не менше, ніж на 75 %, не використовуючи для цього штучне збільшення масштабів рисунків та розмірів шрифтів і міжрядкових інтервалів.

На першій аркуш ілюстративного матеріалу рекомендується винести у вигляді тексту або таблиці відомості загального характеру про виконану роботу, мету, завдання, новизну, практичну значущість дослідження тощо.

На другому і наступних аркушах ілюстративного матеріалу, як правило, слід розміщувати рисунки, таблиці й окремі фрагменти тексту із кваліфікаційної роботи магістра, що у стислій формі розкривають основний зміст та логічну послідовність виконаної роботи, дозволяють студентів показати її науково-методичну й практичну значущість.

Назви рисунків і таблиць необхідно розміщувати над рисунком та над таблицею відповідно. При цьому у роздавальному матеріалі слова «Рисунок» і «Таблиця» не рекомендується використовувати, оскільки при посиланнях на них під час захисту роботи ці інформаційні об'єкти можливо однозначно визначити за номером аркуша ілюстративного матеріалу, де вони розміщені.

На одному аркуші допускається розміщувати два або більше інформаційних об'єктів (рисунки, таблиці, фрагменти тексту), які повинні бути розміщені у логічній послідовності посилань на них у доповіді та належати до одного розділу (підрозділу) кваліфікаційної роботи магістра.

Ілюстративний матеріал обов'язково повинен закінчуватися інформацією розрахунково-рекомендаційного характеру за результатами виконаної кваліфікаційної роботи магістра, зокрема містити вихідні дані, що характеризують запропоновані у роботі заходи (господарські рішення); обґрунтовані рекомендації щодо економічної доцільності; впровадження запропонованих у кваліфікаційній роботі магістра заходів.

5 РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

5.1 ОФОРМЛЕННЯ ВІДГУКУ НАУКОВОГО КЕРІВНИКА ТА ПОДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА НА РЕЦЕНЗУВАННЯ

Відгук наукового керівника має свідчити про самостійність дослідження, актуальність теми, відповідність змісту роботи плану, містити висновок про можливість допуску кваліфікаційної роботи магістра до захисту перед екзаменаційною комісією, відповідність роботи кваліфікаційним вимогам до спеціальності та можливість присудження студенту освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 051 «Економіка» (освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»).

Як правило, відгук наукового керівника пишеться у довільній формі, у ньому, зокрема, зазначають:

- ❖ відповідність змісту роботи темі, затвердженій завідувачем кафедри, та завданню, узгодженому з науковим керівником;
- ❖ ступінь самостійності виконання кваліфікаційної роботи магістра;
- ❖ повноту та якість розробки теми, логічність, послідовність, аргументованість викладення матеріалу;
- ❖ можливість практичного застосування роботи або окремих її частин;
- ❖ недоліки роботи;
- ❖ об'єктивну якісну оцінку роботи;
- ❖ висновок про те, якою мірою робота відповідає вимогам, що ставляться до кваліфікаційних робіт магістрів за спеціальністю 051 «Економіка» (освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»), і надає можливість присудження автору освітнього ступеня «магістр».

Окрім відгуку наукового керівника, до кваліфікаційної роботи магістра додається *рецензія (додаток К, додаток Л)*.

Рецензентом кваліфікаційної роботи магістра може бути викладач суміжної кафедри Національного транспортного університету, іншого закладу вищої освіти за спорідненою спеціальністю або ж спеціаліст з економіки, який має вищу освіту і стаж практичної діяльності з відповідної спеціальності.

У рецензії повинна бути вказана назва теми роботи та її актуальність; оцінка структури роботи; ступінь розробки теми в цілому й окремих розділів кваліфікаційної роботи магістра; рівень теоретичної підготовки студента та його вміння використовувати свої знання для вирішення практичних завдань; практична цінність роботи, економічна доцільність прийнятих рішень; недоліки роботи; якість оформлення роботи; ступінь відповідності роботи вимогам вищої школи. У рецензії необхідно вказати посаду, науковий ступінь і вчене звання рецензента. Якщо рецензент працює в іншій організації, то підпис рецензента скріплюється печаткою даної організації.

5.2 ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Захист кваліфікаційної роботи магістра відбувається у три етапи. Перший етап – поточний контроль, другий етап – попередній захист на кафедрі відповідно до сформованих комісій та списків студентів. Третій етап – захист перед екзаменаційною комісією.

Поточний контроль спрямований на визначення своєчасності виконання етапів кваліфікаційної роботи магістра для усунення запізень, зволікань або для допомоги студентові в роботі над дослідженням.

Попередній захист кваліфікаційної роботи магістра. За графіком, затвердженим кафедрою «Економіка», відбувається попередній захист кваліфікаційної роботи магістра в комісії, яка складається з викладачів кафедри.

На засіданні комісії, як правило, мають бути присутні наукові керівники кваліфікаційних робіт магістрів.

На попередньому захисті кваліфікаційної роботи магістра студент повинен мати такі матеріали:

- кваліфікаційну роботу магістра, яку буде подано до захисту перед екзаменаційною комісією, (у незброшурованому вигляді) з підписами студента та наукового керівника;
- ілюстративний матеріал, скріплений степлером або підшитий у папку (у трьох примірниках, що вручаються викладачам – членам комісії з попереднього захисту кваліфікаційних робіт магістрів, призначених кафедрою «Економіка»).

На попередній захист студент має підготувати коротку доповідь (на 3–4 хвилини), у якій треба викласти актуальність, мету, завдання роботи, яку він виконував, а також за кожним завданням коротко зазначити, що було зроблено. Наприкінці доповіді студент має повідомити про стан готовності кваліфікаційної роботи магістра.

Захист перед екзаменаційною комісією. У процесі підготовки до захисту кваліфікаційної роботи магістра студент має ознайомитися з відгуком наукового керівника і рецензіями, продумати відповіді по суті зроблених зауважень, підготувати доповідь. У доповіді (7–10 хвилин) необхідно коротко викласти зміст роботи (актуальність теми, методика дослідження, стан проблем з теми дослідження і шляхи їх вирішення тощо), вказати основні висновки та пропозиції. Під час доповіді студент повинен використовувати ілюстративний матеріал, поданий для ознайомлення членам ЕК.

Після закінчення доповіді студент має відповісти на запитання членів ЕК і присутніх у залі. Відповідаючи на запитання, випускник може користуватися своєю кваліфікаційною роботою магістра, називати цифрові дані з неї, цитувати окремі місця, посилатися на відповідні розрахунки, таблиці тощо. Відповіді на запитання мають бути чіткими, конкретними, переконливими, теоретично

обґрунтованими, а в разі необхідності – підкріплені цифровими даними. Кількість запитань, що задається студенту під час захисту, не регламентується.

Рішення ЕК про оцінку кваліфікаційної роботи магістра, присудження освітнього ступеня та видачу диплома приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням простою більшістю голосів. При рівній кількості голосів оцінка голови ЕК є вирішальною. Рішення ЕК оголошується в той же день після оформлення та підписання протоколів роботи ЕК і залікових книжок студентів. Оцінюючи кваліфікаційну роботу магістра, ЕК враховує зміст доповіді випускника, аргументованість його відповідей на запитання, якість виконання й оформлення кваліфікаційної роботи магістра, її оцінку рецензентами, рівень поточної успішності студента, відгук наукового керівника.

6 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Поточну оцінку якості виконання та попереднього захисту студентом кваліфікаційної роботи магістра виставляють науковий керівник і рецензенти, а підсумкову оцінку за результатами захисту роботи – члени ЕК за відповідними критеріями оцінювання (*додаток М*).

У процесі визначення оцінки враховуються такі показники якості виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра:

Змістовні аспекти роботи:

- актуальність обраної теми дослідження;
- спрямованість роботи на розробку реальних практичних рекомендацій;
- логічна відповідність структури роботи поставленим цілям і завданням;
- широта й адекватність методологічного та діагностичного апарату;
- наявність альтернативних підходів до вирішення визначених науково-практичних завдань;
- рівень обґрунтованості запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- розвиненість мови викладення роботи та її загальне оформлення.

Якість захисту роботи:

- уміння стисло, послідовно, чітко викласти сутність і результати дослідження;
- здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;
- загальний рівень підготовки студента;
- володіння культурою презентації.

Результати захисту кваліфікаційної роботи магістра оцінюються за 100-бальною шкалою із переведенням підсумкової кількості балів у національну шкалу (4-бальну). Кожен член ЕК оцінює підготовку студента в межах від 0 до 100 балів, враховуючи повноту відповідей на питання, якість і зміст кваліфікаційної роботи магістра, оцінки керівника та рецензентів. Підсумкову кількість балів визначають як середнє арифметичне кількості балів кожного члена ЕК.

7 ТИПОВІ ПОМИЛКИ ПРИ НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРІВ

- ✓ Зміст роботи не відповідає плану кваліфікаційної роботи магістра або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.
- ✓ Сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта.
- ✓ Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відображає специфіки об'єкта та предмета дослідження.
- ✓ Автор не виявив самостійності, робота носить компілятивний характер або є плагіатом.
- ✓ Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури (за останні п'ять років) з теми дослідження.
- ✓ Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не розкриває ступінь дослідження проблеми.
- ✓ Не простежується позиція автора при аналізі фактичного матеріалу чи дискусійних питань.
- ✓ Загальні висновки роботи не корелюються з характером визначених завдань дослідження.
- ✓ У роботі відсутні посилання на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал.
- ✓ Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.
- ✓ Ілюстративний матеріал та додатки не несуть безпосереднього змістовного навантаження.
- ✓ Таблиці, діаграми, схеми, подані в тексті, складені не на основі першоджерел, а запозичені з інших досліджень без належного оформлення посилань.
- ✓ Поручено вимоги щодо обсягу кваліфікаційної роботи, допущено диспропорційність у обсязі окремих розділів.
- ✓ Робота оформлена з порушенням вимог, виконана з помилками.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ДСТУ 3008:2015 Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. URL: https://science.kname.edu.ua/images/dok/derzhstandart_3008_2015.pdf
2. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>
3. ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила. URL: https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3582_2013.pdf
4. Борисова Т.М. Міжнародна економічна конкуренція: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 231 с.
5. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин: колект. монографія / [А.П. Голіков та ін.]. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2018. 468 с.
6. Глобальні проблеми сучасності: підручник / [В.С. Бакіров та ін.]. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2020. 631 с.
7. Глобальні тренди міжнародних відносин: монографія / [О.І. Брусиловська та ін.]. Київ: Вадекс, 2020. 523 с.
8. Дахно І.І., Алієва-Барановська В.М. Міжнародне економічне право: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 367 с.
9. Діджиталізація сучасної системи міжнародних економічних відносин: монографія / [А.С. Філіпенко та ін.]; за ред. О.І. Шниркова. Київ: Київський університет, 2020. 236 с.
10. Дубницький В.І., Чуприна Н.М., Ганжела І.П. Глобальна економіка: навч. посіб. Дніпро: УДХТУ, 2015. 587 с.
11. Карасьова Н.А. Міжнародний бізнес: практикум. Київ: Ліра-К, 2019. 72 с.
12. Кифак А.О. Практикум з глобальних проблем міжнародних економічних відносин: навч.-метод. посіб. Одеса: ОНУ, 2020. 115 с.
13. Kozak L., Fedoruk O., Zaplitna T. Strategic Vectors of Sustainable Development of Ukraine's Economy in the Context of World Economic Dominants. In: Alareeni B., Hamdan A. (eds). Innovation of Businesses, and Digitalization during Covid-19 Pandemic. ICBT. Lecture Notes in Networks and Systems. 2022. Volume 488. Springer, Cham. P. 319—338. [Scopus] URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-08090-6_19
14. Козак Л. С., Федорук О. В. Міжнародне співробітництво України в системі національних економічних пріоритетів. Вісник Національного транспортного університету. 2018. Вип. 2 (41): Серія «Економічні науки». С. 66—75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vntu_2018_2_10
15. Козак Л. С., Федорук О. В. Особливості формування ефективної моделі інноваційного розвитку транспортно-дорожнього комплексу України. Міжнародний науково-практичний журнал «Економіка та держава». 2020. № 3. С. 53—60. [Index Copernicus] URL: <http://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.3.53>

16. Козак Л. С., Федорук О. В. Перспективи розвитку національного ринку транспортних послуг у контексті інтеграції до європейського економічного простору // Вісник Національного транспортного університету. 2017. Вип. 2 (38): Серія «Економічні науки». URL: С. 12—25. <http://publications.ntu.edu.ua/visnyk/38/012.pdf>
17. Козак Л. С., Федорук О. В. Стратегічна фінансова підтримка ЄС програм соціально-економічного розвитку в Україні. Вісник Національного транспортного університету. 2019. № 2 (44): Серія «Економічні науки». С. 90—100. URL: <http://doi.org/10.33744/2308-6645-2019-2-44-090-100>
18. Козак Л. С., Федорук О. В. Тенденції розвитку торговельно-економічних зв'язків України з країнами світу. Вісник Національного транспортного університету. 2021. № 2 (49): Серія «Економічні науки». С. 95—104. URL: <http://doi.org/10.33744/2308-6645-2021-2-49-095-104>
19. Кузьмін О.Є., Литвин І.В. Глобальна економіка: навч. посіб. Львів: Львів. політехніка, 2016. 297 с.
20. Куцик П.О., Башнянин Г.І. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку: монографія. Львів: ЛКА, 2015. 583 с.
21. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Міжнародна економіка: креативність, плановість, законність: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2021. 105 с.
22. Лук'яненко Д., Поручник А., Столярчук Я. Міжнародна економіка: підручник. Київ: КНЕУ, 2014. 762 с.
23. Максименко Я.А. Курс міжнародної економіки: підруч. Харків: Вид-во Іванченка І.С., 2021. 207 с.
24. Марченко Т.В. Міжнародні інноваційні програми як інструмент євроінтеграції України: монографія. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича: Рута, 2021. 219 с.
25. Матюшенко І.Ю. Міжнародний інвестиційний менеджмент: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 518 с.
26. Міжнародна економіка: навч. посіб. / [за ред. А.О. Мельник, О.І. Пальчук, В.В. Бугаса]. Київ: [б. в.], 2019. 176 с.
27. Міжнародна економіка в таблицях, схемах, формулах, задачах і прикладах: навч. посіб. / [П.П. Гаврилко та ін.]. Львів: АТБ, 2019. 257 с.
28. Міжнародна економічна безпека України: теорія, методологія, практика: монографія / [Т.М. Вісіна та ін.]. Луцьк: ІВВ Луц. НТУ, 2020. 211 с.
29. Міжнародна інформація: терміни і коментарі: навч. посіб. / Є.А. Макаренко [та ін.]. 4-е вид., допов. та перероб. Київ: Вадекс, 2022. 535 с.
30. Міжнародна макроекономіка: теорія і практика регулювання: навч. посіб. / [Босак А.О. та ін.]. Львів: Міські інформ. системи, 2016. 206 с.
31. Міжнародний менеджмент: підруч. / [С.О. Гуткевич та ін.]; за ред. С.О. Гуткевич. Київ: Кафедра, 2015. 526 с.
32. Міжнародний фінансовий менеджмент: навч. посіб. / [Кузьмін О.Є. та ін.]. Львів: Львів. політехніка, 2015. 189 с.
33. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / [Т.В. Орехова та ін.; за заг. ред. Т.В. Орехової]. Вінниця: ТВОРИ, 2019. 321 с.

34. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / [Є.І. Войнова та ін.]; за ред. С.О. Якубовського, Ю.О. Ніколаєва. Одеса: ОНУ, 2015. 304 с.
35. Міжнародні економічні відносини: стан, проблеми та вектори розвитку: монографія / [Т. Яровенко та ін.]. Дніпро: Біла К.О. [вид.], 2022. 264 с.
36. Міжнародні організації: підручник / [В.М. Матвієнко та ін.]; за ред. В.В. Копійки. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Київський університет, 2015. 783 с.
37. Міжнародні перевезення в міжнародній економіці: [підручник] / [А.В. Колодійчук та ін.]. Львів: АТБ, 2021. 188 с.
38. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навч. посіб. / С.Г. Мізюк [та ін.]. Київ: НАУ, 2021. 162 с.
39. Національна економічна діяльність і міжнародні економічні відносини: сучасний стан та тенденції розвитку: колект. монографія / [Л.Ю. Андрушко та ін.]. Полтава: Астроя, 2020. 251 с.
40. Осика С.Г., Бакалінська О.О. Захист від неправомірного імпорту в міжнародному торговельно-економічному праві (антидемпінгові і антисубсидійні заходи, заходи захисту від масованого імпорту): навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 543 с.
41. Пазюк А.В. Міжнародне інформаційне право: теорія і практика: монографія. Дніпро: Середняк Т. К., 2015. 446 с.
42. Полякова Ю.В., Макогін З.Я. Міжнародний інноваційний менеджмент: навч. посіб. Львів: ЛКА, 2015. 239 с.
43. Радзієвська С.О. Глобальна економіка. Київ: СІК ГРУП Україна, 2015. 343 с.
44. Розвиток міжнародного економічного співробітництва: механізми та стратегії: матеріали доп. Міжнар. наук.-практ. конф. 19–20 березня 2021 р. Ужгород : Гельветика, 2021. 140 с.
45. Рокоча В.В., Одягайло Б.М., Терехов В.І. Міжнародний менеджмент: навч. посіб. Київ: Ун-т економіки та права «КРОК», 2016. 170 с.
46. Трансформація трудових ресурсного забезпечення світової економіки: глобалізаційний дискурс: монографія / Калініна С.П. [та ін.]. Вінниця: Твори, 2021. 253 с.
47. Філіпенко А.С. Міжнародна політична економія: навч. посіб. / Київ: Київський університет, 2021. 255 с.
48. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: історія, теорія, політика: підручник. Київ: Либідь, 2019. 958 с.
49. Шаров О.М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи: монографія. Київ: НІСД, 2019. 559 с.
50. Шнирков О.І., Заблоцька Р.О. Міжнародні економічні відносини: конспект лекцій. 5-те вид. Дніпро: Баланс-Клуб, 2018. 285 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА» (ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»)

1. Бізнес-нетворкінг у світовій економіці та його розвиток в Україні.
2. Деофшоризація в системі прискорення економічного розвитку України.
3. Інвестиційне середовище України в системі залучення іноземних капіталовкладень.
4. Прискорення інтеграції України до трансконтинентальних транспортних коридорів.
5. Формування концепції імпортозаміщення в системі стратегії товарного імпорту України.
6. Мотивування топменеджменту глобальних корпорацій.
7. Міжнародний брендинг в системі стратегічних напрямів розвитку транснаціональних корпорацій.
8. Трудова міграція з малих міст у світовій економіці.
9. Кластери у сучасному світовому інноваційному розвитку.
10. Світова фінансова система та перспективи її реформування.
11. Удосконалення глобальних стратегій розвитку українських вертикально інтегрованих компаній.
12. Напрями удосконалення експорту продовольства Україною.
13. Транснаціональні операції злиття та поглинання.
14. Міжнародне співробітництво у боротьбі з відмиванням грошей.
15. Формування наднаціональної системи фінансового регулювання в умовах міжнародної регіоналізації.
16. Державна підтримка зовнішньоекономічних відносин у контексті СОТ.
17. Розвиток зовнішньої торгівлі України в умовах світової волатильності митних режимів.
18. Міжнародні стандарти антикризового регулювання та їх адаптація до українських умов.
19. Лізинг на світову ринку озброєнь та його переваги для України.
20. Формування логістичних транспортних систем у глобальному просторі.
21. Індустріальні парки у світовій та українській економіці.
22. Інноваційний потенціал конкуренції прикордонних регіонів України.
23. Транскордонне співробітництво за участю прикордонних регіонів України.
24. Міграційна криза та її наслідки для країн Європи.
25. Інноваційний механізм розвитку Європейського Союзу.
26. Проблеми бідності і нерівності в Європейському Союзі.

27. Антиросійські санкції США, Європи і України та оцінка їх дієвості у сфері економіки.
28. Інтеграція України в європейський цифровий простір.
29. Участь міст європейських країн в інтеграційних процесах.
30. Торговельно-економічні відносини Європейського Союзу та України.
31. Організація та удосконалення прикордонної торгівлі з центральноевропейськими країнами.
32. Міжнародне державно-приватне партнерство в умовах поглиблення інтеграційних процесів України.
33. Зайнятість у країнах ЄС та значення відміни віз для України.
34. Поглиблення науково-технічного співробітництва України та США.
35. Поглиблення науково-технічного співробітництва України та ЄС.
36. Політика винагороди топменеджерів у країнах Європи та її імплементація в Україні.
37. Інвестиційні стратегії ТНК на міжнародних фондових ринках.
38. Оцінювання впливу зарубіжних інвестицій на конкурентоспроможність національних економік.
39. Трансформація міжнародних бізнес-стратегій в епоху цифрової економіки.
40. Вплив публічно-приватного партнерства на реалізацію міжнародних проєктів.
41. Розвиток міжнародної фінансово-кредитної підтримки суб'єктів малого підприємництва.
42. Удосконалення системи регулювання міжнародної міграції робочої сили в умовах глобалізації.
43. Підвищення ефективності реалізації міжнародних інвестиційних проєктів.
44. Розвиток трансферу технологій у процесі євроінтеграції України.
45. Науково-технічне співробітництво між Україною та Китаєм в умовах глобалізації.
46. Оцінювання ефективності використання нематеріальних активів ТНК.
47. Розвиток зовнішньої торгівлі високотехнологічними товарами України.
48. Оцінювання впливу глобалізації на транспортну інфраструктуру країн Південно-Східної Азії.
49. Інноваційно-інвестиційна привабливість підприємств України для міжнародних партнерів.
50. Стратегічне планування зовнішньоекономічної діяльності підприємств України в умовах зони вільної торгівлі з Канадою.
51. Формування та ефективність використання інтелектуального капіталу України на міжнародному рівні.
52. Оцінювання впливу зони вільної торгівлі з Канадою на експортний потенціал України.
53. Механізм функціонування міжнародних ринків криптовалют в умовах економічної нестабільності.

54. Удосконалення регулювання міграційних процесів в Україні в умовах глобалізації.
55. Активізація міжнародного науково-технічного співробітництва українських компаній.
56. Формування механізму мінімізації збитків від глобальних кіберзагроз.
57. Вплив міжнародного співробітництва на формування інвестиційної привабливості підприємств України.
58. Оцінювання впливу євроінтеграційних процесів на розвиток економіки України.
59. Розвиток національної логістичної системи України в умовах євроінтеграції.
60. Розвиток міграційної політики України в умовах євроінтеграційних процесів.
61. Удосконалення управління державним боргом України на основі співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями.
62. Оцінювання економічної ефективності військово-технічного співробітництва України з країнами Північноатлантичного альянсу.
63. Трансформація фондового ринку України в умовах активізації закордонних інвестицій.
64. Розвиток податкової політики України в процесі інтеграції України з ЄС.
65. Активізація співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями з метою реалізації науково-технічних проєктів.
66. Інтеграція національних стартапів до міжнародної підприємницької екосистеми.
67. Формування стратегії залучення іноземних інвестицій у високотехнологічні стартап-проєкти.
68. Удосконалення механізму активізації залучення іноземних інвестицій в транспортну галузь України.
69. Удосконалення організаційно-економічного механізму міжнародного лізингу.
70. Розвиток механізму міжнародних державних закупівель в умовах євроінтеграції України.
71. Оцінювання впливу іноземних інвестицій на розвиток підприємств транспорту в Україні.
72. Удосконалення механізму антидемпінгового захисту національної економіки.
73. Розвиток зовнішньоторговельних відносин України з КНР в умовах відродження Шовкового шляху.
74. Вплив міжнародного співробітництва на соціально-економічний розвиток Чорнобильської зони відчуження.
75. Удосконалення економічного співробітництва України і країн ЄС на засадах підвищення енергоефективності економік.

76. Економічна та соціальна політика ЄС в умовах міграційної кризи.
77. Технологічна конкурентоспроможність України в умовах євроінтеграційних процесів.
78. Франчайзинг як ефективна форма господарювання: перспективи розвитку в Україні з урахуванням світового досвіду.
79. Розвиток електронної торгівлі в умовах становлення глобального інформаційного простору.
80. Трансформація міграційних потоків в умовах сучасного розвитку світового господарства.
81. Інтеграція національних інноваційних систем країн ЄС.
82. Інноваційне співробітництво України та Скандинавських країн в умовах нової промислової революції.
83. Особливості міжнародної діяльності інноваційних компаній.
84. Експортно-імпортна діяльність українських підприємств.
85. Інноваційний розвиток економіки України в умовах глобальної нестабільності.
86. Стан та перспективи розвитку міжнародних перевезень в умовах глобальної економіки.
87. Розвиток інноваційної інфраструктури в країнах світу та в Україні.
88. Проблеми та перспективи діяльності світових транснаціональних корпорацій в міжнародному бізнесі.
89. Перспективи розвитку інтеграційних процесів в міжнародному бізнесі.
90. Проблеми і перспективи розвитку міжнародної електронної торгівлі.
91. Конкурентні стратегії українського бізнесу на ринках ЄС.
92. Трансформація міжнародних бізнес-стратегій в епоху цифрової економіки.
93. Сучасні бізнес-моделі міжнародних компаній.
94. Напрями зростання міжнародної конкурентоспроможності транспортної галузі України.
95. Система кадрового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності.
96. Міжнародна міграція робочої сили, її форми і масштаби та напрями регулювання.
97. Міжнародна економічна діяльність країн Європейського Союзу та України.
98. Формування стратегії європейської інтеграції України.
99. Співробітництво між Україною та ЄС у сфері транспорту.
100. Європейський досвід підвищення конкурентоспроможності транспортної галузі.

ДОДАТОК Б
ЗРАЗОК БЛАНКА ТИТУЛЬНОГО АРКУША КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ «ЕКОНОМІКА ТА ПРАВО»
КАФЕДРА «ЕКОНОМІКА»

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри

_____ проф. Л.С. Козак
«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему _____
_____
_____

Виконав(ла) студент(ка) _____ курсу групи _____

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітньо-професійна програма

«Міжнародна економіка»

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник _____

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Київ – 20__ року

ДОДАТОК В

ЗРАЗОК БЛАНКА ЗАВДАННЯ НА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет _____

Кафедра _____

Спеціальність (освітньо-професійна програма) _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

« ____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

НА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

_____

(прізвище, ім'я, по батькові студента(ки))

1. Тема роботи _____

_____

_____

затверджена наказом ректора від « ____ » _____ 20__ р. № _____

2. Термін здачі студентом закінченої роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

_____

_____

_____

4. Зміст роботи _____

_____

_____

_____

_____

_____

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу _____

---

6. Календарний план виконання роботи

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Відмітка керівника про виконання (виконано, не виконано)

Дата видачі завдання « ___ » _____ 20__ р.

Науковий керівник _____
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Завдання прийняв(ла) до виконання _____
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

ДОДАТОК Г
ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ОКРЕМИХ ПУНКТИВ
ЗАВДАННЯ НА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет «Економіка та право»

Кафедра «Економіка»

Спеціальність 051 «Економіка» (освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ проф. Л.С. Козак

« ___ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ
НА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

_____ (прізвище, ім'я, по батькові студента(ки))

1. *Тема роботи* _____

_____

затверджена наказом ректора від « ___ » _____ 20__ р. № _____

2. *Термін здачі студентом закінченої роботи* _____

3. *Вихідні дані до роботи.* Законодавчі та інші нормативно-правові акти; державна статистична звітність; фінансова, податкова, статистична та інші види звітності підприємства; літературні джерела економічної інформації (праці відомих представників економічної думки, статистичні матеріали, науково-дослідна література, навчальна література, науково-популярна література, практичні посібники, довідкова література); інформація із всесвітньої системи об'єднаних комп'ютерних мереж «Інтернет».

4. *Зміст роботи.* Вступ; основна частина (теоретичний, аналітичний та рекомендаційний розділ); висновки; список використаних джерел; додатки.

5. *Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу.* Ілюстрації (рисунок, графіки, діаграми, схеми тощо); таблиці за основним змістом кожного розділу роботи; рисунки, таблиці та фрагменти тексту для аркушів ілюстративного матеріалу для презентації роботи на захисті.

6. Календарний план виконання роботи

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Відмітка керівника про виконання (виконано, не виконано)
1	Вибір теми роботи (з науковим керівником) та затвердження її на засіданні кафедри.		
2	Розробка плану роботи та видача завдання науковим керівником.		
3	Підбір літератури по темі дослідження та її аналіз.		
4	Підготовка 1-го розділу роботи.		
5	Підготовка 2-го розділу роботи.		
6	Поточний контроль виконання кваліфікаційної роботи магістра.		
7	Підготовка 3-го розділу роботи.		
8	Доопрацювання роботи, оформлення кінцевого її варіанту. Підготовка доповіді, ілюстративного матеріалу.		
9	Одержання відгуку керівника.		
10	Попередній захист роботи.		
11	Одержання рецензії на кваліфікаційну роботу магістра.		
12	Оформлення допуску до захисту кваліфікаційної роботи магістра завідувачем кафедри.		
13	Захист кваліфікаційної роботи магістра перед екзаменаційною комісією.		

Дата видачі завдання «__» _____ 20__ р.

Науковий керівник _____
 (підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Завдання прийняв(ла) до виконання _____
 (підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

ДОДАТОК Д
ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ АНОТАЦІЇ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА
АНОТАЦІЯ

Петренко О.І. Динаміка трансакційних витрат країни в процесі її регіональної інтеграції (на прикладі Європейського Союзу).

Кваліфікаційна робота магістра на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка» (освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»). Національний транспортний університет, Київ, 2023.

Кваліфікаційна робота магістра присвячена дослідженню динаміки трансакційних витрат країни в процесі її регіональної інтеграції, визначенню основних важелів впливу на їх рівень та розробленню механізму їх оптимізації залежно від інтеграційної стратегії країни. Систематизовано методичні підходи до визначення економічної сутності категорії «трансакційні витрати» та запропоновано авторський варіант її дефініції з урахуванням різних ієрархічних рівнів їх виникнення. Вивчено існуючі види трансакційних витрат та розроблено модернізований варіант їхньої класифікації. Досліджено методичні підходи до оцінювання рівня трансакційних витрат на різних ієрархічних рівнях економічної системи країни та запропоновано авторську методику вимірювання трансакційних витрат на макроекономічному рівні з урахуванням можливостей наявного інформаційного забезпечення. Розроблено систему аналітичних показників для планування та аналізу трансакційних витрат на макроекономічному рівні з метою проведення порівняльного аналізу ефектів економічної інтеграції. Досліджено динаміку та обґрунтовано напрями їхньої оптимізації через приєднання країни до інтеграційних угруповань (на прикладі Європейського Союзу). Проаналізовано рівень трансакційних витрат в економіці України, визначено основні закономірності та фактори, що його визначають. Для прогнозування та регулювання цих витрат розроблено статистичну модель впливу макроекономічних показників розвитку країни на рівень трансакційних витрат та обґрунтовано основні напрями їх державного регулювання через формування відповідних ринкових інститутів.

Ключові слова: міжнародна економічна інтеграція, трансакція, трансакційні витрати, трансакційний сектор, неоінституціоналізм, ординалістський підхід, кардиналістський підхід, регуляторні витрати, бізнес-середовище.

ABSTRACT

Petrenko O.I. Dynamics of transaction costs of a country in the course of its regional integration (on example of the European Union).

Master's work for the Educational Degree of Master in specialty 051 Economics (educational and professional program International Economics). National Transport University, Kyiv, 2023.

The master's work focuses on research of dynamics of a country's transaction costs in the course of its regional integration; the identification of the main factors defining the amount thereof as well as development of mechanism for their optimization based on the country's integration strategy. The methodological approaches to the determination of the essence of the concept of "transaction costs" are systemized and the author's version of its definition with regard to the levels of their occurrence is introduced in the work. The existing types of transaction costs are researched and the enhanced version of their classification is devised. There is a research of methodical approaches to the evaluation of the amount of transaction costs at various hierarchic levels of the country's economic system; the author also introduces his own approach to the evaluation of transition costs at macroeconomic level based on the available information. The author has developed a system of analytical indicators for planning and analysis of transaction costs at macroeconomic level in order to conduct comparative analysis of the effects of economic integration. The dynamics of transaction costs is researched and the directions of their optimization are substantiated by means of the joining integrational unions on example of the European Union. The work contains analysis of the amount of transaction costs in the economy of Ukraine, as well as the main regularities and factors defining them. For purposes of predictive modeling and regulation of these costs the author has developed a statistical model indicating the impact of a country's development macroeconomic indicators on the amount of transaction costs; there is also an argumentation of the main tendencies in the state regulation of these costs by means of forming of corresponding market institutions.

Keywords: international economic integration, transaction, transaction costs, transaction sector, neoinstitutionalism, ordinal approach, cardinal approach, regulatory costs, business environment.

ДОДАТОК Е

ЗБРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1 МОДЕРНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СТРАТЕГІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТІЙКОСТІ.....	9
1.1 Глобалізаційна парадигма національних стратегій економічного розвитку та ключові напрями їх модернізації.....	9
1.2 Особливості формування національних економічних стратегій.....	20
1.3 Сутнісна природа глобальної нестійкості та її фактори	29
РОЗДІЛ 2 МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ФРАНЦІЄЮ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	38
2.1 Диверсифікація зовнішньоторговельної діяльності Франції у глобальному конкурентному середовищі.....	38
2.2 Особливості міжнародної інвестиційної політики Франції.....	47
2.3 Науково-технічний компонент національної економічної стратегії	56
РОЗДІЛ 3 КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ФРАНЦІЇ ДО УМОВ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТІЙКОСТІ	67
3.1 Інтеграційні та глобалізаційні імперативи фінансового курсу Франції.....	67
3.2 Стратегічні пріоритети реформування міграційної політики Франції.....	75
3.3 Роль Франції у реалізації євроцентристської інтеграційної стратегії	82
ВИСНОВКИ.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	93
ДОДАТКИ.....	98

Додаток Ж

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ «ЕКОНОМІКА ТА ПРАВО»
КАФЕДРА «ЕКОНОМІКА»

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри

_____ проф. Л.С. Козак
«__» _____ 20__ р.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА НА ТЕМУ
«ЦІНОВА ПОЛІТИКА ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ПІДПРИЄМСТВА НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ»

Виконав(ла) студент(ка) _____ курсу групи _____ спеціальності 051 «Економіка»
(освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»)

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Кількість листів _____

Науковий керівник _____
(підпис)

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Київ – 20__ року

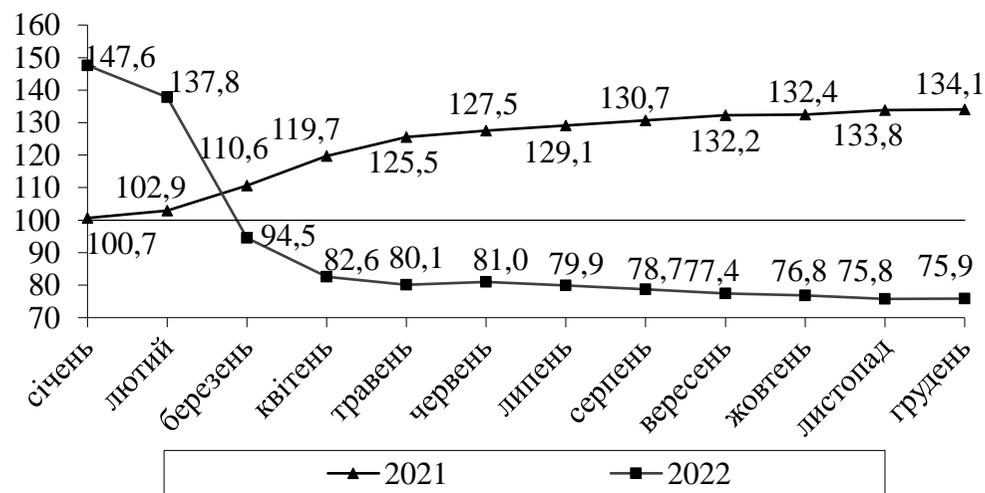
ДОДАТОК 3

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ АРКУША ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі послугами України, млн дол. США

Роки	Усього	Європа	Країни ЄС (27)	Азія	Африка	Америка	Австралія і Океанія	Невизначені країни
Експорт								
2019	15660,9	11610,6	3864,6	1951,3	178,6	1631,9	40,9	215,6
2020	11547,2	7750,4	3825,4	1700,2	133,4	1755,1	48,4	133,6
2021	12785,6	7891,3	4423,0	2029,1	198,0	2244,8	69,3	-
Імпорт								
2019	7027,2	4096,4	3118,1	1613,3	207,9	599,9	2,9	421,8
2020	5876,5	3269,9	2407,4	1173,9	86,2	777,8	3,6	401,3
2021	7976,5	4274,0	3333,4	2029,8	199,2	846,9	4,0	426,5

**Темпи зростання (зниження) імпорту товарів в Україні
(у % до відповідного періоду попереднього року, наростаючим підсумком)**

ДОДАТОК К
ЗРАЗОК БЛАНКА РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

РЕЦЕНЗІЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
студента(ки) факультету «Економіка та право»
кафедри «Економіка» спеціальності 051 «Економіка»
(освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

на тему _____

1. Актуальність теми. _____

2. Повнота розкриття теми. _____

3. Відповідність структури та змісту кваліфікаційної роботи магістра вимогам, виконання вимог оформлення, якість додатків до роботи. _____

4. Оцінка якості та достовірності проведених досліджень, розрахунків і пропозицій. _____

5. Зауваження та дискусійні питання. _____

6. Загальний висновок. _____

Рецензент,

_____ (науковий ступінь, вчене звання, посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

«__» _____ 20__ р.

ДОДАТОК Л

ЗБРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

РЕЦЕНЗІЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

студента(ки) факультету «Економіка та право» кафедри «Економіка»

спеціальності 051 «Економіка»

(освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»)

Петренка Івана Васильовича

на тему «Конкурентоспроможність транснаціональних корпорацій

високотехнологічного бізнесу»

1. *Актуальність теми.* На сучасному етапі, що характеризується інтенсифікацією процесів глобалізації та євроінтеграції, зростає актуальність забезпечення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки загалом та транснаціональних корпорацій зокрема. Вищезазначене визначає об'єктивну необхідність подальшого розвитку теоретичних та методико-прикладних проблем, що розглядаються та вирішуються у кваліфікаційній роботі магістра Петренка І.В.

2. *Повнота розкриття теми.* Кваліфікаційна робота магістра Петренка І.В. є самостійним комплексним дослідженням. Автор розглянув тенденції та особливості розвитку міжнародної конкурентоспроможності в умовах глобальної турбулентності, сучасні детермінанти конкурентоспроможності транснаціональних корпорацій; розробив напрями посилення конкурентних позицій українських компаній на високотехнологічних глобальних ринках. Сформульовані автором теоретичні положення, висновки і рекомендації можуть слугувати методологічною базою розроблення стратегії підвищення міжнародної інноваційної конкурентоспроможності українських компаній.

3. *Відповідність структури та змісту кваліфікаційної роботи магістра вимогам, виконання вимог оформлення, якість додатків до роботи.* Робота Петренка І.В. виконана на високому теоретичному і практичному рівні, відповідає встановленим вимогам та заслуговує позитивної оцінки.

4. *Оцінка якості та достовірності проведених досліджень, розрахунків і пропозицій.*

Наукові положення, висновки та рекомендації, які представлено у кваліфікаційній роботі магістра Петренка І.В., мають належне теоретичне, методологічне й емпіричне обґрунтування. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій базується на використанні широкого масиву первинної інформації, яка складається з даних іноземної та вітчизняної статистики, нормативних документів України, поточних звітів транснаціональних корпорацій різних країн, провідних спеціалізованих зарубіжних видань.

5. *Зауваження та дискусійні питання.* У представлених автором моделях корпоративного управління конкурентоспроможністю ТНК окреслено основні відмінності однієї моделі від іншої. Проте, доцільно було б більш ґрунтовно проаналізувати переваги та недоліки кожної з моделей з метою пропозиції компаніям обрати найбільш раціональну з них.

6. *Загальний висновок.* Кваліфікаційна робота магістра Петренка І.В. є самостійним логічно завершеним науковим дослідженням, виконаним на високому науковому рівні з використанням сучасних засобів ведення наукових досліджень, відповідає встановленим вимогам. Вважаю, що Петренко Іван Васильович заслуговує присудження освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка» (освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка»).

Рецензент,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри «_____»

Національного транспортного університету

«___» _____ 20__ р.

М.В. Іваненко

ДОДАТОК М
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

<i>Критерії оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>	<i>Зміст критеріїв оцінювання</i>	<i>Оцінка, балів</i>
1. Актуальність теми, її відповідність сучасним вимогам	10	Відповідає повністю	10
		Відповідає неповністю	8
		Відповідає недостатньо	6
2. Повнота, науковий рівень обґрунтування висновків і рекомендацій	20	Достатньо повно та обґрунтовано	20
		Недостатньо повно та обґрунтовано	16
		Неповно та недостатньо обґрунтовано	12
3. Практична цінність висновків та запропонованих рекомендацій, можливість їх впровадження у виробництво або навчальний процес	10	Мають практичну цінність, можуть бути практично повністю впроваджені у навчальний процес і виробництво	10
		Частково мають практичну значущість	8
		Деякі елементи розробок мають практичну цінність, можуть бути впроваджені у виробництво або навчальний процес	6
4. Рівень використання комп'ютерної техніки та інформаційних технологій для розроблення кваліфікаційної роботи магістра	10	Високий рівень	10
		Середній рівень	8
		Низький рівень	6
5. Відповідність кваліфікаційної роботи магістра вимогам нормативних актів України, ДСТУ, якість оформлення матеріалів	10	Достатньо повна, висока якість	10
		Недостатньо повна, прийнятна якість	8
		Неповна, невисока якість	6
6. Змістовність доповіді та відповідей студента на запитання членів ЕК під час захисту основних положень кваліфікаційної роботи магістра	40	Доповідь та відповіді на запитання повні, послідовні, логічні	40
		Доповідь та відповіді на запитання недостатньо повні, логічні та послідовні	32
		Непослідовно та нелогічно побудована доповідь, недостатньо повні відповіді на запитання	24
Усього	100	–	–